

„Musíme jít proti tomu, jak hospodařili naši tátové“

Pěstitelské zkušenosti děděné z otce na syna přestávají platit, říká **odborník na sucho** Miroslav Trnka. Způsob pěstování se podle něj musí změnit.

MARKÉTA DUŠKOVÁ

BRNO | Miroslav Trnka z brněnského Ústavu výzkumu globální změny upozorňoval na problémy se suchem na jižní Moravě dávno před tím, než je zemědělci ale i státní kasa naplno pocítily. Pokud se nezačne na vysušených polích hospodařit jinak, s ohledem na teplé jihomoravské klima, problém se bude prohlubovat.

Agrární komora teď přišla s nápadem zřízení speciálního Fondu těžko pojistitelných rizik, kam budou svými odvody přispívat jak zemědělci, tak stát a možná i Evropská unie. Z fondu by pak mohli čerpat finanční odškodnění, které by nahradilo ztráty způsobené suchem.

Je podle vašeho názoru zřízení Fondu nezbytné s ohledem na vývoj počasí?

Tento záměr se mezi odbornou veřejností i na ministerstvu zemědělství objevuje vytrvale, ale naráží na složitost právní úpravy, ale také koncepce samotné. To je kdy, za jakých podmínek a v jaké výši odškodňovat a jaká má být výše

„Kukuřice sahající jen po kolena dokazovala, že rok pro polní plodiny dobrý nebude.

plateb. Vždy, než se podaří myšlenku přetvořit ve fungující systém, buď zapadne, nebo přijde sucho, které je zapotřebí hasit akutně.

Co by mělo být smyslem Fondu?

Aby stát, tedy všichni občané, napomohl vytvořit rezervy pro mimořádné situace, které mohou zemědělství jakožto strategický sektor dostat na kolena.

Jaké situace máte na mysli?

Takovou epizodou by mohlo být například rozsáhlé a mimořádné sucho, nebo naopak extrémně deštivý průběh sklizně. Oba dva scénáře průběhu počasí

Jednačtyřicetiletý profesor Miroslav Trnka se zabývá výzkumem v oblasti dopadů a predikce sucha.

FOTO | STANISLAVA KYSELOVÁ

v citlivých částech sezony jsou v podmínkách měnícího se klimatu stále pravděpodobnější. Stačí se podívat na naše stránky www.klimatickazmena.cz a je jasné, že pravděpodobnost výskytu sucha vzroste v nejbližších desetiletích opravdu výrazně, stejně tak se ale bohužel zvyšuje i pravděpodobnost intenzivních srážek. A protože doposud jsou takové škody sanovány jednorázově podle pravidel vytvářených ex post a pouze z veřejných rozpočtů bez účasti zemědělců, tak se jeví jako velmi rozumné udělat systémové řešení a systematicky vytvářet rezervy pro případ špatných let. To dělá každý dobrý hospodář a stát by takovým hospodářem měl být také.

Mluví se o tom, že z dříve neúrodnějších oblastí Jihomoravského kraje se stala vyprahlá krajina a leckde končí rostlinná výroba. Opravdu se mění mapa výrobních oblastí?

Jižní Morava vždy bývala sušší než zbytek území, její část geograficky i vegetačně patří do Panonské oblasti a ta spojuje střed Evropy se severem Balkánského poloostrova. Je zde tepleji a méně srážek než na zbytku území. Těch srážek je výrazně méně než například na Hané, a proto je její produkční potenciál zčásti vázán na dostupnost vody.

Miroslav Trnka

Od roku 2010 se na Ústavu výzkumu globální změny AV ČR, kde vede sekci klimatických analýz a modelování, zabývá výzkumem v oblasti dopadů a predikce sucha. Současně se věnuje zkoumání probíhajících a očekávaných dopadů změny klimatu na zemědělství a krajinu. Většina výzkumných aktivit probíhá ve spolupráci s Mendelovou univerzitou v Brně, kde působí jako profesor Ústavu agrosystémů a bioklimatologie.

V roce 2017 opravdu byla vyprahlá, to ostatně celou sezonu indikoval i portál www.intersucho.cz, a kukuřice sahající často jen po kolena dokazovala, že rok pro polní plodiny dobrý nebude. I když má jižní Morava potenciál spíše ve vlně, ovoci a zelenině, tak produkce polních plodin a pícnin zde má také dlouhou tradici a donedávna se vyplácela. Nicméně už před osmi lety jsme ukazovali, jak výrazně se změnila výrobní oblast, že dokonce pro nejbližší desetiletí budeme muset definovat novou výrobní oblast výrazně sušší a teplejší, než je ta

stávající kukuřičná. Nikdy za dobu „moderního“ zemědělství nezažívala krajina tak rychlou změnu podmínek.

Co s tím?

Už tehdy jsem upozorňoval na to, že obrovským problémem bude, že pěstitelské zkušenosti děděné z otce na syna přestávají platit, a je třeba najít nové postupy, ty převzít, vyzkoušet a zažít si je. A také to, že se systematicky musíme věnovat půdě, její ochraně před erozí a snažit se po zlepšení jejich vlastností a že to nepůjde bez technických opatření, které nám tam, kde budeme mít zdroje vody, umožní využít potenciál, který skýtá teplé a slunné klima jižní Moravy. Takové postupy jsou, ale jejich zavedení do praxe stojí čas, peníze a úsilí a také odvahu jít často proti tomu, co dělali naši tátové a dědové a co doposud fungovalo. Když se ale podíváte, co nás čeká v příštích desetiletích, a myslím, že www.zmenaklimatu.cz to představuje docela názorně v podobě detailních map i srozumitelných textů, uznáte, že čím dříve začneme, tím lépe. (Nové postupy učí demonstrační farmy, družstvo Pooslaví Nová Ves a Školní zemědělský podnik Žabčice. Jde třeba o to přerozdělit parcely, pole nebo střídat osevňovací postupy i plodiny náchylné a nenáchylné k erozi, nebo set po vrstevnici – pozn. red.)